

גמרא

1 הגמרא מבררת האם כחל שלא קרעו אסור מדרבנן: **אָמַר רַבִּי זִירָא**
 2 **אָמַר רַב,** כחל שבישלו ללא קריעה ששנינו בו לא קרעו **אִינּוּ עֹבֵר**
 3 **עָלָיו,** הכוונה שאינו עובר על איסור תורה והוא מותר באכילה.
 4 מפני שמן התורה חלב שחוטא אינו נחשב כחלב לענין איסור בשר
 5 בחלב אף לאור שיוציאוהו מן החכל, ועל כן כל זמן שהוא מובלע
 6 במקומו ולא פירש, לא החמירו לאסור באכילה, ורק לכתחילה חייבו
 7 חכמים להוציא את חלבו קודם הבישול.
 8 מקשה הגמרא: **וְהָא אֲנִי תַנְּנָא בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ 'אִינּוּ עֹבֵר עָלָיו,'** ומשמע
 9 מכן, **מֵיעֵבֵר הוּא דְלֵא עֵבֵר** – שרק איסור תורה אינו עובר, **הָא**
 10 **אִיסוּרָא אִיכָּא** – אבל מדרבנן יש איסור באכילתו. מתרצת הגמרא:
 11 **בְּדִין הוּא דְאִיסוּרָא נִמְי לִיכָּא** – על פי שורת הדין אין בו אפילו
 12 איסור דרבנן, **וְאִיִּידִי דְבִעָא לְמִיתְנָא סִיפָא** – אך מתוך שרצה התנא
 13 לשנות בסיפא, **'הֲלָב קוֹרְעוּ וּמוֹצִיא אֶת דְּמוֹ, לֹא קְרַעוּ אִינּוּ עֹבֵר**
 14 **עָלָיו, וְהָתָם לַעֲנִין לֵב שְׁלֵא קְרַעוּ מֵיעֵבֵר הוּא דְלֵא עֵבֵר הָא אִיסוּרָא**
 15 **אִיכָּא** – אינו עובר להתחייב מלקות על אכילתו, מפני שאין בלב של
 16 עוף כזית, אבל בודאי יש איסור באכילתו, ואפילו איסור תורה, מפני
 17 ש'חצי שיעור אסור מן התורה' על כן **תַּנְּנָא נִמְי רִישָׁא** – שנה התנא
 18 גם ברישא בלשון **'אִינּוּ עֹבֵר עָלָיו,'** אף על פי שבכחל אין איסור
 19 אפילו מדרבנן.
 20 הגמרא מבקשת לסייע לדברי רב מברייתא: **לִימָא מְסִיעֵ לִיהּ** – האם
 21 נאמר שהברייתא מסייעת לדברי רב, שכן שנינו **הַכֹּחַל קוֹרְעוּ**
 22 **וּמוֹצִיא אֶת הַחֵלְבוֹ, לֹא קְרַעוּ, אִינּוּ עֹבֵר עָלָיו.** הלב קורעו קודם
 23 המליחה, ומוציא את דמו, לא קרעו ועבר ובשלו כן, קורעו לאחר
 24 בשולו – עליו לקרוע את הלב ולהוציא ממנו את הדם אף לאחר
 25 בישולו, ומותר על ידי כך באכילה. מדייקת הגמרא: **לֵב הוּא דְבִעָי**
 26 **קְרִיעָה** – רק בלב אמרה הברייתא שאם לא קרעו קודם בישולו עליו
 27 לקרוע לאחר הבישול, **אֲכָל בְּכַחַל** משמע שאם בישלו ללא קריעה
 28 **לֹא בְּעֵי קְרִיעָה** – אינו זקוק עוד לקרועו, ומותר לאוכלו כמות שהוא,
 29 והיינו כדברי רב שכחל שלא קרעו מותר באכילה.
 30 דוחה הגמרא: **דְּלִמָּא** – שמוא כוננת הברייתא שלב הוא דסני ליה
 31 **בְּקְרִיעָה** – שלב שעבר ובישלו ללא קריעה די לו בקריעה לאחר
 32 הבישול, מפני שהלב חלק ואינו בולע מהדם הכנוס בו, **אֲכָל כַּחַל**
 33 **שְׁבִישְׁלוֹ לֵלֵא קְרִיעָה, לֹא סְנִי לִיהּ בְּקְרִיעָה** – לא די לו שיקרענו
 34 עתה, מפני שרך הוא וכבר בלע חלב בשעת הבישול ונאסר.
 35 הגמרא מביאה דעה נוספת בשם רב: **וְאִיכָּא דְאָמְרִי, אָמַר רַבִּי זִירָא**
 36 **אָמַר רַב,** כחל שבישלו ללא קריעה ששנינו בו לא קרעו **אִינּוּ עֹבֵר**
 37 **עָלָיו,** הכוונה שאינו עובר על איסור תורה, ומדרבנן אסור החכל
 38 באכילה, מפני שהחלב נבלע בבשר בשעת הבישול, וחלב שחוטא
 39 אסור מדרבנן.
 40 הגמרא מבקשת לסייע מהמשנה לדברי רב: **לִימָא מְסִיעֵ לִיהּ** – האם
 41 המשנה מסייעת לדברי רב, שכן שנינו לא קרעו **אִינּוּ עֹבֵר עָלָיו,'** ומשמע
 42 **מֵיעֵבֵר הוּא דְלֵא עֵבֵר** – שרק איסור תורה אינו עובר, **הָא**
 43 **אִיסוּרָא אִיכָּא** – אבל מדרבנן יש איסור באכילתו. דוחה הגמרא:
 44 **בְּדִין הוּא דְאִיסוּרָא נִמְי לִיכָּא** – על פי שורת הדין אין בו אפילו
 45 איסור דרבנן, **וְאִיִּידִי דְבִעָא לְמִיתְנָא סִיפָא** – אך מתוך שרצה התנא
 46 לשנות בסיפא, **'הֲלָב קוֹרְעוּ וּמוֹצִיא אֶת דְּמוֹ, לֹא קְרַעוּ אִינּוּ עֹבֵר**
 47 **עָלָיו, דְּהָתָם לַעֲנִין לֵב שְׁלֵא קְרַעוּ מֵיעֵבֵר הוּא דְלֵא עֵבֵר הָא**
 48 **אִיסוּרָא אִיכָּא** – אינו עובר להתחייב עליו מלקות, אבל בודאי יש בו
 49 איסור תורה כדן 'חצי שיעור', על כן **תַּנְּנָא נִמְי רִישָׁא** **אִינּוּ עֹבֵר**
 50 **עָלָיו,'** אף על פי שבכחל אין איסור כלל אפילו מדרבנן.
 51 הגמרא מבקשת להוכיח מברייתא שלא כדברי רב: **תָּא שְׁמַע מִמַּה**
 52 **שְׁנִינוּ מְבִרִיתָא, הַכֹּחַל קוֹרְעוּ וּמוֹצִיא אֶת הַחֵלְבוֹ, לֹא קְרַעוּ אִינּוּ**
 53 **עֹבֵר עָלָיו,** הלב קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו, קורעו לאחר
 54 בשולו ומותר באכילה. מדייקת הגמרא: **לֵב הוּא דְבִעָי קְרִיעָה** – רק
 55 בלב צריך קריעה אף לאחר הבישול, **אֲכָל בְּכַחַל** משמע שאם עבר
 56 ובישלו ללא קריעה **לֹא בְּעֵי קְרִיעָה** – אינו זקוק עוד לקרועו, ומותר

58 לאוכלו כמות שהוא, והיינו שלא כדברי רב הסובר שכחל שלא קרעו
 59 נאסר באכילה.
 60 דוחה הגמרא: **דְּלִמָּא לֵב הוּא דְסְנִי לִיהּ בְּקְרִיעָה** – שמוא לב שעבר
 61 ובישלו ללא קריעה די לו שיקרענו לאחר הבישול, מפני שהלב חלק
 62 ואינו בולע, **אֲכָל כַּחַל** שבישלו ללא קריעה, **לֹא סְנִי לִיהּ בְּקְרִיעָה**
 63 – לא די לו שיקרענו עתה, מפני שרך הוא וכבר בלע חלב בשעת
 64 הבישול ונאסר בכך.
 65 הגמרא מביאה ראייה מברייתא לדברי רב כפי הלשון הראשונה:
 66 **תַּנְּנָא פְּלִישְׁנָא קָמָא דְרַב** – כדברי הלשון הראשונה בשם רב, **כַּחַל**
 67 **שְׁעֵבֵר וּבְשִׁילוֹ כַּחַלְבוֹ בְּלִי קְרִיעָה, מוֹתֵר באכילה.** אבל קָמָא של עגל
 68 או טלה שנמצא בה לאחר השחיטה חלב שינקא הבהמה בחייה,
 69 **שְׁעֵבֵר וּבְשִׁלָּה כַּחַלְבָּה** – בלי להוציא ממנה את החלב, **אָסוּר** –
 70 הקבה אסורה באכילה. מפרשת הברייתא: **וְיָמָּה הַפְּרָשׁ יֵשׁ בֵּין זֶה**
 71 **לְזֶה** – בין כחל לקבה, זה – חלב הקבה, **כְּנֹס בְּמַעֲוֵי** – כבר יצא בחיי
 72 הבהמה מדריה ונכנס ונאסף במעי בנה, וכבר חל עליו שם 'חלב' מן
 73 התורה לענין איסור בשר בחלב. וזה – חלב הכחל, **אִין כְּנֹס בְּמַעֲוֵי**
 74 – לא יצא בחיי הבהמה מדריה, ולא נאסף מעולם במקום אחד אלא
 75 מובלע הוא בבשר הכחל, ולא חל עליו שם 'חלב' מהתורה, והיוב
 76 קריעת הכחל הוא רק לכתחילה מדרבנן. ומפורש אם כן בברייתא
 77 כפי הלשון הראשונה של רב שכחל שהתבשל ללא קריעה אינו
 78 אסור באכילה.
 79 הגמרא מבררת כיצד קורע את הכחל: שנינו במשנה 'הכחל קורעו
 80 ומוציא את חלבו'. שואלת הגמרא: **כִּיצַד קוֹרְעוּ.** משיבה הגמרא:
 81 **אָמַר רַב יְהוֹנָדָה, קוֹרְעוּ שְׁתֵּי וְעֵרֵב** – לאורך ולרוחבו, **וְטָחוּ בְּפוֹתֵל**
 82 – דוחק את הכחל בידיו על גבי הכותל עד שיסחט ממנו כל החלב
 83 שבתוכו.
 84 מביאה הגמרא מעשה בענין זה: **אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְשִׁמְעִיה** –
 85 אמר רבי אלעזר לשמשו, **קְרַע לִי אֶת הַכֹּחַל קוֹדֵם שְׁתַּצְלֵהוּ, וְאֲנִי**
 86 **אִיכּוֹל** – ואני אוכל ממנו על סמך קריעה זו. שואלת הגמרא: **מָאִי קָא**
 87 **מְשַׁמְעֵ לָן** – מה בא רבי אלעזר להשמיענו, והלא **מִתְנִיתִין הִיא,**
 88 שהכחל קרעו ומוציא את חלבו. מתרצת הגמרא: **הָא קָא מְשַׁמְעֵ לָן**
 89 – זאת בא רבי אלעזר להשמיענו, **דְּלֵא בְּעֵינָן** – שאין אנו צריכים
 90 בקריעת הכחל לצורך צליה לקרוע שתי וְעֵרֵב, אלא די בקריעת שתי
 91 בלבד או ערב בלבד, וכן לא נאמר באופן זה דין **וְטָחוּ בְּפוֹתֵל.**
 92 מביאה הגמרא מעשה נוסף בענין כחל: **אָמְרָה לִיהּ יִלְתָּא** אשת רב
 93 נחמן **לְרַב נַחֲמָן, מְבָדִי** – הרי כל איסור **דְּאָסֵר לָן רַחֲמָנָא** – שאסר
 94 לנו הקב"ה, **שָׂרָא לָן בְּפוֹתֵיהּ** – התיר לנו דבר אחר כמותו. כגון, **אָסֵר**
 95 **לָן דְּמָא** – אסר לנו אכילת דם, **שָׂרָא לָן כְּבָדָא** – והתיר לנו אכילת
 96 כבד אף על פי שכולו דם קרוש ויש לו טעם דם. וכן אסר לנו איסור
 97 נְדָה, והתיר לנו אשה הרואה דם מוֹתֵר. אסר לנו **הֲלָב כַּחַלְבָּה,** והתיר
 98 לנו **חֵלְבֵי חֵיָה,** אסר לנו חֵיָר, והתיר לנו **מוֹחָא דְשִׁיבוּטָא** – מוחו
 99 של הדג הנקרא 'שיבוטא', שטעמו כטעם חויר. אסר לנו אכילת העוף,
 100 הטמא הנקרא 'גירותא', והתיר לנו **לִישְׁנָא דְכוּוּרָא** – לשון של דג,
 101 שטעמו כטעם 'גירותא'. אסר לנו איסור **אִישָׁת אִיש,** והתיר לנו את
 102 הַגְּרוּשָׁה אף בְּחֵי פְעֻלָּה, אף על פי שדומה לאשת איש. אסר לנו את
 103 **אִישָׁת הָאָה,** והתירה לנו כאשר היא יְבָמָה, שמת אחיו בלא זרע. אסר
 104 לנו לשאת פּוֹתֵית – גויה, והתיר לנו יִפְתָּ תָאֵר שנסבתה במלחמה,
 105 אף על פי שהיא גויה. וכיון שבכל איסור יש דבר היתר כנגדו, **בְּעֵינָן**
 106 **לְמִיבַל בְּשָׂרָא כַּחַלְבָּא** – רצוני לאכול בשר בחלב בדרך היתר, והיכן
 107 התיר לנו הכתוב דבר שהוא כעין בשר בחלב. **אָמַר לָהּ רַב נַחֲמָן**
 108 **לְטַבְּחֵי** – אמר רב נחמן כטעם בחבים, וזיוקו לָהּ כַּחַלְבֵי – צלו לה כחל
 109 בשיפור, ותרגיש בכחל טעם בשר בחלב בדרך היתר, שהרי החלב
 110 עודנו בלוע בכחל בשעת צליה.
 111 מקשה הגמרא: כיצד התיר רב נחמן לצלות כחל בלי לקרועו
 112 ולהוציא את חלבו, **וְהָאֲנִי תַנְּנָא בְּמִשְׁנָה 'הַכֹּחַל קוֹרְעוּ וּמוֹצִיא** את
 113 **חלבו.** מתרצת הגמרא: **הָהוּא** – דברי המשנה נאמרו כאשר דעתו
 114 להשתמש בכחל לְקַדְרָה – לבישול, מפני שבבישול יוצא חלב

המשך ביאור למס' חולין ליום חמישי עמ' ב

- 1 מהכחל, וחל עליו באותה שעה דין חלב מדרבנן, וחוזר חלב זה
2 ונבלע בבשר ואוסרו. אבל רב נחמן התיר לצלות כחל ללא קריעה,
3 שהרי אותו חלב שיוצא מהכחל בשעת צליה אינו חוזר ונבלע בו,
4 ולכן אין צורך לקורעו אפילו לכתחילה.
5 מקשה הגמרא: וְהָא קְתַנֵּי בְרֵייתָא 'כחל שְׁפִשְׁלוּ בחלבו מותר',
6 וברייתא זו בודאי עוסקת בצלי ולא בבישול, שהרי בבישול ללא
- 7 קריעה בודאי נאסר הכחל, ואף על פי כן נקטה הברייתא 'כחל
8 שבישלו', ומשמע שרק בדיעבד, אִין - אכן מותר הכחל באכילה,
9 אבל לְבִתְחִילָה לֹא יצלה כחל בחלבו, וכיצד התיר רב נחמן אפילו
10 לכתחילה. מתרצת הגמרא: הוּא הַדִּין דְּאִפִּילוּ לְבִתְחִילָה מותר
11 לצלותו בחלבו, וְהִתְנָא נקט לשון דיעבד, אִיִּדֵי דְקָא בְּעֵי לְמִיתְנָא
12 כִּיפָא - מתוך שרצה לשנות בסיפא 'קָבָה